

นิพนธ์ด้านฉบับ

Original Article

การพัฒนารูปแบบการเฝ้าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ โรงพยาบาลลาดယา จังหวัดนครสวรรค์

Development of New Model for Antenatal Care of Participation of Multidisciplinary Teams, Latyao Hospital, Nakhon Sawan Province

ประภัสสร นาวนิยิว พย.ม.(บริหารการพยาบาล)
โรงพยาบาลลาดယา จังหวัดนครสวรรค์

Prapassorn Nowneow M.N.S. (Nursing Administration)
Latyao Hospital, Nakhon Sawan Province

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเฝ้าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเฝ้าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ แผนกเฝ้าครรภ์ โรงพยาบาลลาดယา จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา มี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นบุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพ โรงพยาบาลลาดယา จำนวน 11 คน กลุ่มที่สอง เป็นหญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับบริการเฝ้าครรภ์ในโรงพยาบาลลาดယา ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 ถึงเดือนมีนาคม 2556 ที่ไม่มีปัจจัยหรือภาวะเสี่ยงขณะตั้งครรภ์และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบการเฝ้าครรภ์ แนวใหม่ของทีมสหสาขาวิชาชีพ แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของหญิงตั้งครรภ์ต่อการได้รับบริการ ตามรูปแบบการเฝ้าครรภ์แนวใหม่ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์เฉลี่ยวงครอนบาก ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 และ 0.89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกจำแนกตามที่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษา พบว่า ทีมสหสาขาวิชาชีพมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเฝ้าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 และคิดว่ารูปแบบบริการสอดคล้องกับมาตรฐานบริการงานเฝ้าครรภ์ของกระทรวงสาธารณสุข มีระดับสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ผลการใช้รูปแบบการเฝ้าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 อัตราการเกิดภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับบริการหลังการดูแลน้ำอุ่นคือ 32 ลัปดาห์ ร้อยละ 14.18 อัตราการตกเลือดของมารดาหลังคลอด ร้อยละ 1.97 อัตราการแทรกเกินหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 2.86 และอัตราการคลอดก่อนกำหนด ร้อยละ 0.93

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเฝ้าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในเฝ้าครรภ์ที่มีคุณภาพเจ้มจริงมีการขยายและปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงพยาบาลชุมชน แห่งอื่นๆ ของจังหวัดนครสวรรค์อย่างทั่วถึงต่อไปเพื่อส่งผลให้การดูแลหญิงตั้งครรภ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ABSTRACT

The objective of action research were to 1) develop a new model of antenatal care, and 2) to study the result of the development a new model of antenatal care. There are two set of samples. The first set of the samples are 11 multidisciplinary teams of Latyao Hospital. The second set of 150 pregnant who received prenatal care services in antenatal care divisions Latyao Hospital, between October 2555 to March 2556. The content validity of the questionnaires focusing pregnant and opinion of multidisciplinary teams had been approved by 3 experts in the specific field. Also their reliability of the questionnaires of multidisciplinary team's opinion at 0.84 and the questionnaires of pregnant women's satisfaction at 0.89. The results of the questionnaires were tested by using Cronbach's Alpha Coefficient. Data were analyzed by descriptive statistic, frequency, percentage, mean and standard deviation. Data were done by statistical program.

The results showed that a multidisciplinary team is of the opinion that the new model of antenatal care by participation. Multidisciplinary team in general, there is very appropriate. With a mean of 4.34, standard deviation 0.51 and range of services that comply with standard antenatal care services of the Ministry of Health. The highest With a mean of 4.82, standard deviation 0.52. Results of the new model of antenatal care by the involvement of a multidisciplinary team found that pregnant women are satisfied with the services received. The overall level. With a mean of 4.47, standard deviation 0.25 incidence of anemia in pregnant women who receive after-care when gestational age 32 weeks or 14.18% rate of bleeding of postpartum mothers 1.97% rates babies birth weight less than 2,500 g. 2.86% and 0.93% the rate of premature babies.

Results of this study show that the new model of antenatal care by the involvement of a multidisciplinary team. Enhance the quality antenatal care should be extended and adapted to fit the context of other community hospitals. Nakhon Sawan's thoroughly in order to contribute to the care of pregnant women more effectively.

คำสำคัญ

รูปแบบการฝึกอบรมแนวใหม่
การมีส่วนร่วมของทีมแพทย์ฯวิชาชีพ

Keywords

New model of antenatal care
Participation of multidisciplinary teams

บทนำ

กรมอนามัยได้กำหนดให้โรงพยาบาลทุกแห่งของประเทศไทยให้เป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว ซึ่งงานอนามัยแม่และเด็กเป็นบริการสุขภาพพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรซึ่งเริ่มตั้งแต่การดูแลครรภ์เพื่อให้การตั้งครรภ์ และการคลอดอย่างมีคุณภาพ มาตรฐานและทราบปลอดภัย ปราศจากภาวะแทรกซ้อนและมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงต่อเนื่องถึงการให้การดูแลเด็กในช่วงปฐมวัยเพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการสมวัยการที่แม่และการจะปลอดภัยจากการตั้งครรภ์และการคลอดนั้นขึ้นอยู่กับการบริการสุขภาพและคุณภาพบริการที่ได้รับ ทุนจังหวัดที่ได้รับบริการฝ่าครรภ์คุณภาพและเสริมทักษะการดูแลเด็กที่มาจากบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนการส่งเสริมโภชนาการและทันตสุขภาพที่เหมาะสมจะทำให้มาตราและหารากที่คลอดมา มีสุขภาพดี จากสถานการณ์อนามัยแม่และเด็กของระดับประเทศ พบที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของมาตรานและทราบในครรภ์ ซึ่งเกิดจากการด้อยคุณภาพการบริการด้านการสื่อสารที่จะสร้างความรู้ความตระหนักในการเฝ้าระวังสุขภาพทุนจังหวัดครรภ์และทราบในครรภ์ สาเหตุเกิดจากการดับคั้งของจำนวนผู้รับบริการที่มีจำนวนมาก ขาดการบริการเพื่อค้นหาความเสี่ยงและการจัดการแก้ปัญหาเพื่อให้การช่วยเหลือทุนจังหวัดครรภ์และทราบในครรภ์

การให้บริการแผนฝ่าครรภ์ โรงพยาบาลลาดယา ที่ผ่านมาพบปัญหานำในการดำเนินงานเกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์ด้านกระบวนการพบว่า กระบวนการฝ่าครรภ์เดิมเมื่อปี 2554 มี 17 ขั้นตอน ผู้รับบริการใช้ระยะเวลาในการเข้ารับบริการในแต่ละครั้ง รวมระยะเวลาเฉลี่ยตั้งหมุด 5 ชั่วโมง 33 นาที ทุนจังหวัดครรภ์ที่มารับบริการแต่ละครั้งยานานและไม่เพียงพอใจต่อบริการที่ได้รับ ด้านผลลัพธ์ พบว่า ภาวะโลหิตจางในทุนจังหวัดครรภ์ที่เข้ารับบริการหลังการฝ่าครรภ์ เมื่ออายุครรภ์ 32 สัปดาห์ มีร้อยละ 26.60 อัตราการตกลهือดหลังคลอดร้อยละ 2.31 ทารกแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 5.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่

กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมารดา และทารก

ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพบริการและเป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการให้บริการสุขภาพแก่ทุนจังหวัดครรภ์ในโรงพยาบาลลาดယา ผู้ศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบงานแม่และเด็กจึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาฐานรูปแบบหรือแนวทางปฏิบัติงาน การฝ่าครรภ์ที่ดีจะช่วยให้เกิดจากการระดมความคิดของบุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของโรงพยาบาลในระดับทุติยภูมิเพื่อให้ทุนจังหวัดครรภ์ได้รับการดูแลที่มีคุณภาพซึ่งจะส่งผลให้ตัวชี้วัดคุณภาพบริการดีขึ้น ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนางานอนามัยแม่และเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- เพื่อพัฒนาฐานรูปแบบการฝ่าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพในแผนฝ่าครรภ์โรงพยาบาลลาดယา
- เพื่อศึกษาผลการใช้ฐานรูปแบบการฝ่าครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพในแผนฝ่าครรภ์โรงพยาบาลลาดယา

วัสดุและวิธีการศึกษา

การศึกษารั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาที่พบของกระบวนการฝ่าครรภ์ในปีที่ผ่านมาของแผนฝ่าครรภ์โรงพยาบาลลาดယา จากที่เปลี่ยนการฝ่าครรภ์และสอนตามจากบุคลากรทีมสุขภาพของโรงพยาบาลลาดယา ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาฐานรูปแบบการดูแลทุนจังหวัดครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับฐานรูปแบบการให้บริการฝ่าครรภ์แก่ทุนจังหวัดครรภ์ที่ได้มาตรฐานและการจัดประชุมระดมความคิดของทีมสหสาขาวิชาชีพในโรงพยาบาลลาดယาจากแนวคิดที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ลักษณะข้อคิดเห็นเป็นค่าตามเกี่ยวกับความรู้เรื่องแนวทางการดูแลทุนจังหวัดครรภ์

ตั้งครรภ์ใหม่ที่เป็นมาตรฐานของการตรวจสุขภาพตามข้อแนะนำขององค์กรอนามัยโลก ขั้นตอนที่ 3 การประยุกต์ใช้รูปแบบการฝึกครรภ์ใหม่ไปใช้ในการให้บริการฝึกครรภ์แก่หญิงตั้งครรภ์ที่จะได้รับการดูแลแบบพื้นฐาน (Basic component) ไม่ว่าอยู่ครรภ์เท่าไร ก็ตาม โดยใช้แบบฟอร์มประเมินความเสี่ยงของหญิงตั้งครรภ์ (Classifying form) ในการคัดกรองเพื่อที่จะจำแนกหญิงตั้งครรภ์ว่าจะอยู่ในกลุ่มที่ได้รับการดูแลแบบพื้นฐานของการดูแลผู้ตั้งครรภ์ใหม่หรือจะอยู่ในกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเพิ่มเติม โดยแบบฟอร์มการคัดกรองนี้ มี 18 คำถามที่ใช้ประเมินผู้ตั้งครรภ์ทุกราย ต้องการคำตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ ซึ่งคำถามจะครอบคลุมเรื่องประวัติทางสุขภาพ การตั้งครรภ์ปัจจุบันและปัญหาสุขภาพอื่นๆ ถ้ามีคำถามหนึ่งคำถามใดที่ตอบคำว่า “ใช่” ให้จัดหญิงตั้งครรภ์นั้นเข้ากลุ่มต้องดูแลเป็นพิเศษสำหรับความผิดปกตินั้นๆ โดยไม่นำเข้ากลุ่มการดูแลแบบพื้นฐานของการดูแลผู้ตั้งครรภ์ใหม่ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการฝึกครรภ์ใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพโดยใช้แบบสอบถามประเมินความคิดเห็นของบุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพต่อรูปแบบการฝึกครรภ์ใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ และแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของหญิงตั้งครรภ์ต่อการดูแลตามรูปแบบการฝึกครรภ์ใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ รวมทั้งอัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนในหญิงตั้งครรภ์และการหลงคลอดที่เข้ารับบริการฝึกครรภ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามประเมินความคิดเห็นของทีมสหสาขาวิชาชีพต่อรูปแบบการฝึกครรภ์ใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ข้อคำถามประเมินความคิดเห็น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อมูลแบบประเมินความคิดเห็นในกระบวนการปรับปรุงรูปแบบการบริการ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เรียน 3 ท่านช่วยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากนั้นผู้ศึกษาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) และตรวจสอบความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์เฉลี่ยของครอนบาก ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 2) แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของหญิงตั้งครรภ์ต่อรูปแบบการฝึกครรภ์ใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ ใจด้านการต้อนรับ ด้านการจัดลำดับเพื่อเข้ารับการตรวจ ด้านการจัดการบริการทั่วไป ด้านสถานที่ให้บริการและด้านการให้คำปรึกษา แนะนำและการติดตามดูแล ข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ และ มีคำถามปลายเปิดเพื่อให้ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ แบบสอบถามผ่านการปรับปรุงรูปแบบการบริการ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เรียน 3 ท่านช่วยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากนั้นผู้ศึกษาปรับแก้ตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) และตรวจสอบความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์เฉลี่ยของครอนบาก ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 3) เวชระเบียนของหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าร่วมโครงการเพื่อศึกษาภาวะแทรกซ้อนของมารดาและทารกขณะคลอดและหลังคลอด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) บุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพที่ให้การดูแลหญิงตั้งครรภ์ประกอบด้วย สูติแพทย์ พยาบาลแผนกฝึกครรภ์ นักสังฆาริ ทันตแพทย์ นักโภชนาการและแพทย์แผนไทย จำนวน 11 คน 2) หญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับบริการฝึกครรภ์โรงพยาบาลลดาฯ ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 ถึง เดือนมีนาคม 2556 ที่ไม่มีปัจจัยหรือภาวะเสี่ยงสูงขณะตั้งครรภ์ และสมควรใช้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 150 คน

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพและแบบสอบถามความพึงพอใจ ของหญิงตั้งครรภ์ จากนั้นผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ก่อน

นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์ในการการแปลผลคะแนน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินของเบลท์ ชั้นแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือมาก ปานกลาง ต่ำ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแนวคิดตามในการประชุมระดมความคิดและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากค้าตามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงสรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในประเด็นที่ศึกษาโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความคิดเห็นของทีมสหสาขาวิชาชีพต่อรูปแบบการฝึกครรภ์ใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ใน

ภาพรวมมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ส่วนเปียงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 และคิดว่ารูปแบบบริการสอดคล้องกับมาตรฐานบริการงานฝ่ายครรภ์ของกระทรวงสาธารณสุขมีระดับสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเปียงเบนมาตรฐาน 0.52 รองลงมา คือ

ขั้นตอนการให้บริการ ที่ญี่ปุ่นคิดว่าที่มาฝึก
ครรภ์มีความชัดเจน สามารถเข้าใจได้ง่าย โดยมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.73 ส่วนเปรียบเทียบมาตรฐาน 0.40 และความ
เหมาะสมในการประเมินคัดกรองและจำแนกความเสี่ยง
ของที่ญี่ปุ่นคิดว่าราย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55
ส่วนเปรียบเทียบมาตรฐาน 0.47 และน้อยที่สุด คือ การลง
บันทึกข้อมูลไม่เข้าช้อน/มีความชัดเจนชัดเจนและค้นหา
ง่าย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ส่วนเปรียบเทียบมาตรฐาน
0.52 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของทีมสหสาขาวิชาชีพต่อรูปแบบการฝึกครรภ์ แนวใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ (N=11)

รายการความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผลระดับความคิดเห็น
1. ความซัดเจนเข้าใจง่ายของขั้นตอนการให้บริการทั้งตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์	4.73	0.40	มาก
2. การติดต่อประสานงานมีความเหมาะสม	4.45	0.52	มาก
3. ขั้นตอน/วิธีการให้บริการมีความเหมาะสม	4.45	0.52	มาก
4. สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามสถานการณ์จริง	4.36	0.50	มาก
5. การประเมินคัดกรองและจำแนกความเสี่ยงของทั้งตั้งครรภ์แต่ละรายมีความเหมาะสม	4.55	0.47	มาก
6. สามารถส่งต่อทั้งตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงเพื่อการรักษาได้รวดเร็ว	4.09	0.54	มาก
7. รูปแบบบริการสอดคล้องกับมาตรฐานบริการงานฝากครรภ์ของกระทรวงสาธารณสุข	4.82	0.52	มาก
8. การลงบันทึกข้อมูลไม่ซ้ำซ้อน/ซัดเจนค้นหาง่าย	3.55	0.52	ปานกลาง
9. สามารถใช้เป็นแนวทางในการให้บริการฝากครรภ์ของโรงพยาบาลได้	4.45	0.52	มาก
10. รูปแบบการให้บริการมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในปัจจุบัน	3.91	0.54	มาก
รวม	4.34	0.51	มาก

2. ผลการใช้รูปแบบการฝึกครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ โดยการประเมินความพึงพอใจ ของหญิงตั้งครรภ์ต่อรูปแบบบริการที่ได้รับ พ布ว่า หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน พ布ว่า ด้านการจัดการบริการ มีระดับสูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 รองลงมา คือ ด้านการต้อนรับ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 และน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดลำดับเข้ารับบริการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของหญิงตั้งครรภ์ต่อรูปแบบการฝึกครรภ์แนวใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ (N=150)

รายการความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผลระดับ ความคิดเห็น
ด้านการต้อนรับ	4.54	0.26	มาก
ด้านการจัดลำดับเข้ารับการตรวจ	4.05	0.23	มาก
ด้านการจัดการบริการทั่วไป	4.81	0.19	มาก
ด้านสถานที่ให้บริการ	4.53	0.26	มาก
ด้านการให้คำปรึกษาแนะนำและการติดตามดูแล	4.42	0.29	มาก
รวม	4.47	0.25	มาก

จากการวิเคราะห์เวชระเบียนหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าร่วมโครงการเพื่อศึกษาการเกิดภาวะแทรกซ้อนของหญิงตั้งครรภ์และทราบหลังคลอดที่ได้รับบริการฝึกครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ พ布ว่า อัตราการเกิดภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับบริการหลังการคลอดเมื่ออายุครรภ์ 32 สัปดาห์ มีร้อยละ 14.18 มีภาวะแทรกซ้อนขณะคลอด (ภาวะน้ำคร่าเขียว, การคลอดติดขัด) ร้อยละ 2.67 อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนของมาตรจากการตกเลือดหลังคลอด ร้อยละ 1.97 ทางการแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2.500 กรัม ร้อยละ 2.86 และทางคลอดก่อนกำหนด ร้อยละ 0.93 ซึ่งแตกต่างจากข้อมูลในรอบปีที่ผ่านมาพบว่า อัตราการเกิดภาวะโลหิตจาง ในหญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับบริการหลังการคลอดเมื่ออายุครรภ์ 32 สัปดาห์ มีร้อยละ 26.38 มีภาวะแทรกซ้อนของการจากการตกเลือดหลังคลอด ร้อยละ 2.78 ทางการแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2.500 กรัม ร้อยละ 6.62 และทางคลอดก่อนกำหนด ร้อยละ 1.50

อภิปรายผล

รูปแบบการฝึกครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบบริการ ที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติมาตรฐานบริการงานฝึกครรภ์ของกระทรวงสาธารณสุข สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับความคิดเห็นของบุคลากรทีมทีมสหสาขาวิชาชีพ โรงเรียนกาลัดบากา ที่เห็นว่ารูปแบบการฝึกครรภ์ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาครั้นนี้ บุคลากรทีมสหสาขาวิชาชีพมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบ งานบริการฝึกครรภ์ ทั้งในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติกิจกรรมและการร่วมประเมินผล อย่างเป็นระบบทำให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา สอดคล้องกับการศึกษาของพรฤทธิ บันทุม³ ที่กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วม ในการกิจกรรมได้กิจกรรมหนึ่งในลักษณะการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามประเมินผลจะทำให้เกิดคุณภาพในการให้บริการและสอดคล้องกับการศึกษาของ

ณัฐพร ชัยพรเมธีฯ ที่กล่าวไว้ว่า การให้บริการฝ่ายครรภ์มีความสำคัญต่อสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ ดังนั้นการพัฒนาระบบงานครรภ์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนโดยมีการนำเทคนิคการพัฒนาองค์กรมาใช้ โดยมุ่งเน้นปรับปรุงองค์การในด้าน ระบบโครงสร้างและพฤติกรรมของบุคคลให้เดียวกันโดยสมاشิก มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการจะช่วยให้มีการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การพัฒนารูปแบบการฝ่ายครรภ์แนวใหม่โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นได้คู่มือแนวปฏิบัติงานบริการฝ่ายครรภ์ของโรงพยาบาลลาดยาวที่เกิดจากการระดมสมองของบุคลากรทีมสุขภาพ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการดำเนินการต่อไป ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนผ่านการรับบริการและชี้แจงรายละเอียดขั้นตอน การให้บริการเพื่อให้บุคลากรทีมสุขภาพมีความเข้าใจและร่ายတ้วยการนำไปปฏิบัติ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบการฝ่ายครรภ์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีระบบในการวัดคุณภาพการให้บริการโดยเป็นการประเมินความสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากผลลัพธ์ยังมีข้อบกพร่องก็จะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับไปปัจจัยนำเข้าและการบูรณาการ ไม่ถูกครั้ง ผลการใช้รูปแบบการฝ่ายครรภ์นี้ส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์มีความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับทั้งรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมากจากนั้นยังส่งผลให้อัตราการเกิดภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ที่เข้ารับบริการหลังการการดูแลเมื่ออายุครรภ์ 32 สัปดาห์ ภาวะแทรกซ้อนขณะแม่คลอด อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนของมารดาจากการตกเลือดหลังคลอด ทางแรกเกิดทั้หนักน้อยกว่า 2,500 กรัมและทางภาคลอดก่อนกำหนด ลดลงจากปีที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัดสอดคล้องกับแนวคิดของ อเดรย์ และแอนเดอร์สัน¹ ที่กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยประเมินบริการทางการแพทย์ว่ามีประสิทธิภาพและสามารถเข้าถึงประชาชนผู้รับบริการได้มากน้อยเพียงใด เป็นปัจจัยที่สละท้อนถึงผลลัพธ์ของคุณภาพบริการออกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของปานพิพิญ แย้มสังข์² ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้

บริการคลินิกฝ่ายครรภ์ โรงพยาบาลป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่า การพัฒนาแนวทางการให้บริการคลินิกฝ่ายครรภ์ของโรงพยาบาลป่าโมก โดยรวมความคิดของบุคลากรทีมสุขภาพส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากและพบว่าด้านพฤติกรรมบริการ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความพึงพอใจในระดับมาก เช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของตรีวน ตอนอัน และคณะ³ ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการฝ่ายครรภ์แนวใหม่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับของหญิงตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการฝ่ายครรภ์แนวใหม่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนารูปแบบการฝ่ายครรภ์แนวใหม่ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยเกิดจากการระดมความคิดเห็นจากทีมสหสาขาวิชาชีพ เท่านั้น การพัฒนารูปแบบการฝ่ายครรภ์ครั้งต่อไปควรดำเนินการเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยให้หญิงตั้งครรภ์เข้ามามีส่วนร่วมด้วย และควรมีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเบรียบเทียบก่อนและหลังดำเนินการพัฒนารูปแบบการฝ่ายครรภ์แนวใหม่

2. การประเมินผลลัพธ์จากการพัฒนารูปแบบการฝ่ายครรภ์แนวใหม่ครั้งนี้ประเมินเพียงความพึงพอใจของผู้รับบริการเท่านั้น ในครั้งต่อไปควรประเมินความพึงพอใจของ ผู้ให้บริการด้วย และควรเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝ่ายครรภ์แนวใหม่โดยการสัมภาษณ์เจ้าลูกหรือการสนทนากลุ่มทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการเพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีประโยชน์ยิ่งในการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการซ้ำเพื่อเบรียบเทียบความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ได้ประเมินไปแล้วเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงพยาบาลลาดยาวเพื่อตอบสนองความต้อง

การแก่หง่ายตั้งครรภ์ได้อย่างครอบคลุมและครบถ้วน

4. ควรนำรูปแบบการดูแลหง่ายตั้งครรภ์โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพไปประยุกต์ใช้ในการดูแล ผู้ป่วยกลุ่มนี้ เช่น กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง) ซึ่งอาจศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ โดยระดมความคิดจากบุคลากรสุขภาพและผู้ป่วยโรคเบาหวาน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณนายแพทย์สาวิตร สงวนวงศ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลลาดยาว ที่สนับสนุนและอ่านนายความสำคัญต่อการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.รัวพงษ์ เพชรสุข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต อาจารย์อนพร วงศ์จันทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสตเดียนและอาจารย์ ดร.วรรณวิมล คงสุวรรณ พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลศิริราช ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยและขอขอบคุณ ดร.ทักษิพ ชูตักดี นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ไฟคาลี ที่ให้คำแนะนำและช่วยตรวจสอบแก้ไขในพิธีนี้ รวมทั้งทีมสหสาขาวิชาชีพโรงพยาบาลลาดยาวและหง่ายตั้งครรภ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. จินทนາ พัฒนพงศ์ชร. โครงการดูแลหง่ายตั้งครรภ์ใหม่ตามเข็มเสนอแนะองค์กรอนามัยโลก ในบริบทประเทศไทย. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี; 2555.
2. Best, John. Research in Education. New Jersey: Prentice Hall; 1977.
3. พรฤทธิ์ ปั้นทุม. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริการสุขภาพที่คลินิกผู้สูงอายุของกลุ่มชนผู้กระโทซ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.
4. ณัฐพร ชัยพรเมธีว. การพัฒนาระบบพยาบาลจิตเวชผู้ให้การบริการและการประสานงานในโรงพยาบาลลูกชีวิ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2550.
5. Aday, L.N., & Anderson R. Theoretical and Methodological Issues in Sociological Studies of Consumer Satisfaction with Medical Care: Social Science and Medicine; 1978.
6. ปานพิพิญ แย้มลังช์. แนวทางการพัฒนาการให้บริการคลินิกฝ่ายครรภ์โรงพยาบาลป่าโมก จังหวัดอ่างทอง [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์]. อุบลราชธานี:มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; 2553.
7. ศริน ตอนอัน. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการฝ่ายครรภ์ใหม่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา 2550; 5(2):1-10.